

Одночасно із прийняттям державного бюджету на 2018 рік, 7 грудня 2017 року Верховна Рада ухвалила також зміни до Бюджетного кодексу (Закон № 2233), які стали основою для формування державного та місцевих бюджетів на 2018 рік.

Що змінилося у бюджетному процесі і як ці зміни вплинуть на формування та виконання місцевих бюджетів – про це в короткому огляді, підготовленому експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International).

Одним із аспектів, на який слід звернути увагу, є те, що у Бюджетному кодексі (далі – Кодекс) змінено формулювання стосовно об'єднаних територіальних громад. Йдеться про зміну термінології і сутнісного змісту поняття «об'єднані територіальні громади». Починаючи з 2015 року Кодексом було визначено, що бюджети місцевого самоврядування – це бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. У новій редакції Кодексу до бюджетів місцевого самоврядування віднесено бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад. Тобто, у даному випадку відсутня норма, яка пов'язує об'єднані громади з перспективним планом формування територій громад. Разом із цим, понятійний апарат Кодексу доповнено дефініцією – «бюджети об'єднаних територіальних громад», що включає в себе бюджети об'єднаних територіальних громад, створених згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, а також бюджети об'єднаних територіальних громад, визнаних Кабінетом Міністрів України спроможними в порядку, встановленому законом (частина 1 пункт 2 статті 2).

Також змінами до Кодексу чітко унормовано питання щодо включення бюджетів об'єднаних територіальних громад до показників зведеного бюджету області (стаття 6). Тоді, як у старій редакції зазначалося, що показники бюджетів ОТГ включаються до відповідного зведеного бюджету без конкретного визначення до якого саме бюджету.

Експерти звернули увагу на такі основні новації Кодексу:

- на 2018 та 2019 роки продовжено дію норми статті щодо зарахування до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування 13,44% акцизного податку з виробленого та ввезеного на митну територію України пального (пункт 43

1

Прикінцевих та перехідних положень Кодексу). Нагадаємо, що відповідно до Законів України від 17.11.2016 № 1762 та № 1763, починаючи з 2020 року акцизний податок із виробленого та ввезеного на митну територію України пального повністю зараховуватиметься до спеціального фонду Державного бюджету, як джерело формування Державного дорожнього фонду;

- прийнято рішення про створення у складі спеціального фонду Державного бюджету України Державного фонду розвитку водного господарства. З цією метою Кодекс доповнено статтею 24

4

. Державний фонд розвитку водного господарства формуватиметься за рахунок 10%

рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення). У зв'язку з цим, зменшиться відсоток зарахувань рентної плати до державного бюджету на 5% (з 50% до 45%) і аналогічно на 5% зменшаться зарахування до бюджету міста Києва та обласних бюджетів (з 50% до 45%). Вказані зміни відображені у статтях 29, 30, 64 та 66 Кодексу. Основними напрямками використання коштів фонду визначено фінансове забезпечення заходів з експлуатації водогосподарського комплексу, будівництва та реконструкції меліоративних систем, захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь, централізованого водопостачання сільських населених пунктів, які користуються привізною водою, модернізації та розвитку водогосподарського комплексу;

- на 25% зменшено зарахування до спеціального фонду обласних бюджетів екологічного податку . Відтепер до обласних бюджетів буде зараховуватися 30% (замість 55%), до державного бюджету – 45% (замість 20%). Зміни внесено до статей 29 та 69

1

Кодексу;

- змінено порядок перерахування з державного бюджету місцевим бюджетам дотації та інших поточних трансфертів у разі несвоєчасного прийняття Державного бюджету . Такі перерахування будуть здійснюватися відповідно до обсягів, визначених у проекті закону про Державний бюджет України на наступний бюджетний період, поданому Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України (статті 41 та 77 Кодексу). Раніше перерахування трансфертів здійснювалося виходячи з показників, визначених у законі про Державний бюджет України на попередній бюджетний рік;

- спрощено умови для передачі коштів між місцевими бюджетами. Виключено вимогу щодо укладання договорів про передачу коштів

до

1 серпня року, що передує плановому

(частина 3 статті 93 Кодексу). Вказані зміни дають змогу значно спростити і підвищити ефективність такого фінансового інструменту, як здійснення видатків за рахунок передачі коштів між місцевими бюджетами;

- унормовано порядок надання і використання додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я . Кодекс доповнено статтею 1036, якою визначено усі процедурні аспекти розрахунків і надання додаткової дотації. Зокрема, встановлено, що додаткова дотація розподіляється між обласними бюджетами у наступних пропорціях:

- 50 відсотків обсягу — пропорційно до питомої ваги кількості наявного населення області станом на 1 січня року, що передує плановому;

- 50 відсотків обсягу — пропорційно до питомої ваги приведенного індексу відносної податкоспроможності зведеного бюджету області.

Щодо порядку розподілу додаткової дотації між місцевими бюджетами на обласному рівні, то він здійснюється у порядку, визначеному обласними державними адміністраціями, та затверджується рішенням про обласний бюджет;

- напрямки використання бюджету розвитку доповнено в частині можливості спрямування коштів на оновлення матеріально-технічної бази, комп'ютеризацію та інформатизацію комунальних закладів охорони здоров'я (частина 3 статті 71 Кодексу);

- залишається вимога щодо формування місцевих бюджетів, які мають прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом, за програмно-цільовим методом. А починаючи з 1 січня 2019 року усі місцеві бюджети (тобто сільські, селищні, міські міст районного значення) повинні застосовувати програмно-цільовий метод. Відповідні зміни відображені у статті 20 та пункті 18 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу;

- з метою реалізації Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» від 19.10.2017 до Кодексу внесено відповідні зміни, що стосуються фінансування медичної галузі, які відображені у статтях 87, 89 та 90, в яких регламентуються повноваження на здійснення видатків з державного та місцевих бюджетів. Також зазначено, що медична субвенція надаватиметься місцевим бюджетам лише до 1 січня 2020 року (з термінами запровадження медичної реформи можна ознайомитися [нижче](#)).

Координатор Групи фінансового моніторингу ЦОР Яніна Казюк позитивним моментом відзначила продовження дії норми статті, яка надає можливість об'єднаним громадам, у яких перші вибори відбудуться у 2018 році, прийняти рішення щодо затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади, який включатиме показники бюджетів відповідних територіальних громад, що об'єдналися (прийняття єдиного бюджету). Відповідні зміни внесені до пункту 6 Прикінцевих положень Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Нагадаємо, що експертами Групи фінансового моніторингу було розроблено методичні рекомендації « [10 кроків до єдиного бюджету](#) » щодо переходу об'єднаною територіальною громадою на єдиний бюджет.

Таким чином, внесені до Бюджетного кодексу України зміни врегулювали питання, пов'язані із виконанням бюджету 2018 року, а також покликані забезпечити стабільність і підвищення ефективності функціонування бюджетної системи держави.

Матеріали підготовлено експертами Групи фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні (за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та проекту SKL International):

- Яніною Казюк, координатором з фінансової децентралізації
- Віктором Венцелєм, експертом з фінансового моніторингу
- Світланою Демиденко, експертом з фінансового моніторингу

[Джерело](#)